

SĄD NAJWYŻSZY

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Do druku nr 1131

Warszawa, 26 marca 2025 r.

BSA II.021.19.2025

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 12 marca 2025 r., SPS-III.020.53.2025, mając na uwadze treść art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 622), w świetle którego Sąd Najwyższy może opiniować projekty tylko takich ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego, w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do *poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego*.

Z poważaniem,

WZ.

prof. dr hab. Joanna Misztal-Konecka

Prezes Sądu Najwyższego

kierujący pracą Izby Cywilnej

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III.020.53.11.2025

Data wpływu 29.03.25r.

BSA II.021.19.2025

Uwagi w sprawie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego

1. Przedmiot opinii

Przedmiotem opinii jest poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, który wpłynął do Marszałka Sejmu RP w dniu 10 marca 2025 r.

2. Uwagi ogólne

Zamierzeniem projektodawców jest ograniczenie stosowania tymczasowego aresztowania zarówno, jeśli chodzi o jego liczbę, jak i czas. Projekt zakłada także implementację wskazanych w nim dyrektyw UE oraz wykonanie wyroków ETPC. Uwagi zostaną zgłoszone tylko do tych propozycji, które budzą zastrzeżenia.

3. Uwagi szczegółowe

Utrzymywanie w art. 249a § 1 k.p.k. jako jedynego punktu 1 po uchyleniu punktu 2 nie ma uzasadnienia.

W proponowanym art. 250 § 3 k.p.k. przewidziano, że „Na wniosek obrońcy sąd niezwłocznie przesyła wniosek na wskazany przez obrońcę adres poczty elektronicznej.” Jako lepsze rozwiązanie jawi się jednak przesłanie wniosku na konto obrońcy na Portalu Informacyjnym Sądów, co pozwoli zachować większą ochronę poufności korespondencji. Przesłanie takie mogłoby odbywać się bez wniosku obrońcy. Jeśli zaś przesłanie miałoby się odbywać na adres poczty elektronicznej, obowiązek przesłania powinien ciążyć na prokuratorze podczas składania wniosku, co przyspieszy jego otrzymanie przez obrońcę.

Projekt proponuje uchylenie art. 250 § 3b-3h k.p.k., czyli możliwości przeprowadzenia posiedzenia aresztowego ze zdalnym udziałem oskarżonego. Podzielając krytykę obecnego uregulowania tego trybu w art. 250 k.p.k. należy wszakże uznać propozycję jego definitywnego uchylenia za zbyt radykalną. Udział zdalny może być w niektórych sytuacjach konieczny, np. z uwagi na stan zdrowia oskarżonego. Decyzja co do skorzystania z tej formy udziału powinna być jednak oddana co do zasady w ręce oskarżonego a nie sądu, a przeprowadzenie posiedzenia ze zdalnym udziałem oskarżonego bez jego woli mogłoby mieć miejsce jedynie w szczególnych, wyjątkowych przypadkach, takich jak stan pandemii czy zakaźna choroba oskarżonego stwarzająca ryzyko dla osób konwojujących (szerzej na ten temat zob. A. Lach, M. Klubińska (red.), *Czynności procesowe na odległość w procesie karnym*, Warszawa 2025, s. 123-127 oraz 294-300).

Niespójne wydaje się podejście projektodawcy do zagrożenia surową karą jako przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania. Proponowany art. 258 § 2 k.p.k. przewiduje, że „Wobec oskarżonego, któremu zarzucono popełnienie zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 10 lat, albo którego sąd pierwszej instancji skazał na karę pozbawienia wolności wyższą niż 3 lata, obawy utrudniania prawidłowego toku postępowania, o których mowa w § 1, uzasadniające stosowanie środka zapobiegawczego, mogą wynikać także z surowości grożącej oskarżonemu kary”. Brzmienie tego przepisu sugeruje, że zagrożenie surową karą nie ma być już samodzielną przesłanką stosowania tymczasowego aresztowania, lecz dodatkowym argumentem za przyjęciem obawy matactwa (nie wiadomo,

dlaczego nie odniesiono tego również do obawy ucieczki lub ukrycia się). Przeczy temu wszakże proponowany art. 263 § 4c, zgodnie z którym „Stosowanie tymczasowego aresztowania na podstawie art. 258 § 2 do czasu wydania wyroku przez sąd pierwszej instancji nie może przekroczyć 12 miesięcy”. Jeśli w kontekście brzmienia tego ostatniego przepisu przyjąć, że zagrożenie surową karą ma być jednak przesłanką samodzielną, to trudno zaakceptować możliwość opierania na tym stosowania tymczasowego aresztowania do 12 miesięcy. Jak przyjmuje konsekwentnie ETPC w swoich orzeczeniach, zagrożenie surową karą może być przesłanką oceny istnienia ryzyka ucieczki lub popełnienia nowego przestępstwa, jednak nie może być samodzielną podstawą pozbawienia wolności przez dłuższy czas (zob. np. wyroki ETPC w sprawie K. P. przeciwko Polsce z 26 października 2023 r., skarga nr 52641/16 oraz Michta przeciwko Polsce z 4 maja 2006 r., skarga nr 13425/02). Obawa matactwa musi zaś wynikać z konkretnych faktów, a nie jedynie powagi zarzutów (wyrok ETPC w sprawie Merabishvili przeciwko Gruzji z 28 listopada 2017 r., skarga nr 72508/13). Okres 12 miesięcy trudno uznać za odpowiadający standardom strasburskim, które stają się w przypadku tymczasowego aresztowania coraz wyższe.

4. Konkluzja

Opiniowany projekt zasługuje w znakomitej większości na akceptację. Usuwa on z procedury karnej szereg kontrowersyjnych przepisów, wzmacnia gwarancje procesowe oskarżonego oraz może prowadzić do ograniczenia stosowania tymczasowego aresztowania, realizując tym samym standardy wynikające z orzecznictwa ETPC. Jednak część propozycji nie jest spójna bądź też budzi wątpliwości i wymaga dalszych prac.